

virtutibus, de donis Spiritus Sancti, de gratiis actualibus, de inhabitatione Spiritus Sancti in anima etc. U asketičkom dijelu ističe za svaki stepen duhovne vježbe, koje su tome stepenu osebujne i ako je na drugome mjestu već o njima govorio. Osobito valja upozoriti one koji se zanimaju za povijest ascetičko-mističke teologije, da je auktor u knjizi izradio lijep historijski prikaz, koji nije preopširan a ni prekratak. Napose je pregledno obradio škole pojedinih redova. U predgovoru izjavljuje pisac, da sprema posebnu knjigu povijesti ascetike i mistike.

D. Nežić.

Lusseau-Colomb: Manuel d'études bibliques, tome III, Les livres didactiques, Paris, Pierre Téqui, 1936, 8°, str. 360.

Pod redakcijom Abbé Lusseau-a, profesora u bogoslovnom sjemeništu u Luçonu, te Abbé Collomb-a, profesora u bogoslovnom sjemeništu u Versailles-u, izišao je treći svezak priručnika za introdukciju u knjige Staroga Zavjeta. U ovom je svesku obradena posebna introdukcija u poučnu ili pjesničku knjige t. j. knjiga Jobova, Psalmi, Salomonove priče, Propovjednik, Pjesma nad pjesmama, knjiga Mudrosti i Crkvenica.

Na početku knjige nalazimo općenito poglavlje o didaktičnim knjigama i o biblijskoj poeziji, o karakteristici hebrejske poezije. Što se tiče hebrejske metrike i grade strofa, priklanja se mišljenju Condamin-a; ipak je među današnjim poznavateljima ovoga pitanja najmjerodavniji Fr. Zorell, koji je o tom pitanju izdao i monografiju: *Einführung in die Metrik und die Kunstformen der hebräischen Psalmendichtung*, Münster 1914, i raspravicu u »Miscellanea Biblica«, 1934, »De forma quadam carminum hebraeorum frequentes adhibita parum explorata«.

Obradujući introdukciju pojedinih knjiga podaje priručnik pregledno potpuno savremenu orijentaciju u pitanjima, koja se odnose na dotičnu knjigu; daje također izbor odnosne literature.

U pitanju auktora knjige Jobove priklanja se kao najvjerojatnijem mišljenju, da ju je napisao prorok Jeremija. Poglavlje o tumačenju knjige Jobove ističe najvažnije momente i razdiobu knjige što treba da ih pred očima drže tumačitelji. Posebno opširna poglavlja posvećena su introdukciji Psalama; tu je i obilno navedena literatura. Uz introdukciju se nadovezuje pregledni naputak za egzegezu poglavitih mesijanskih Psalama: 89, 45, 72, 2, 110, 22 i 16, a po tom pregledna i kratka revija svih Psalama. Dakako da u tako kratkoj smotri nije moguće naznačiti sve probleme, koji postoje kod svakog pojedinog Psalma, naročito što se tiče tekstualne kritike.

Nakon introdukcije u Salomonove priče također nadovezuje pregled poglavlja za egzegetsku razdiobu s prijevodom enkomija o mudroj ženi od Crampona. U analizu teških mjesta se ne upušta.

Govoreći o knjizi Propovjednika (Ecclesiastes) dosta se zaustavlja kod kritičkih verzova 3, 19—21, iznoseći pokušaje raznih rješenja. Registrira mišljenje Siegfriedovo, koji pretpostavlja, da uz vjeru u šcol, nije bila dovoljno precizirana dogma o besmrtnosti duše s obzirom na posmrtnu nagradu ili kaznu za djela u zemaljskom životu. Spominje mišljenje Zapple-

tala i Condamin-a, da ideja šeola nije bila toliko razvijena, pa zato i nije podavala čovjeku toliko utjehe. Spominje i tumačenje Podechard-a, koji distingvira pojam nefeš (duša) od ruah (duh ili dah), pa za ovaj posljednji drži da nije u značenju potpuno identičan s pojmom nefeš. Nefeš je po njegovu mišljenju ono što živi i nakon smrti čovjekove i dolazi u šeol, dok je ruah samo dah života. Međutim ni ovo ga rješenje ne zadovoljava kao ni rješenje Tobac-a, spomenuto kao posljednje, da Ecclesiastes nije znao za besmrtnost duše u kršćanskom smislu, jer bi dolazilo u protivštinu s riječima iste knjige (12, 7): »I prah se vrati u zemlju svoju odakle bijaše, i duh pođe natrag k Bogu koji ga je dao.« Značajno je da ne spominje onoga rješenja koje izgleda najvjerojatnije, naime, da sveti pisac u 3. 19—21 crta prilike ljudskog života, gdje se čini da ljudi u praksi žive tako, kao da nema nikakve razlike između njihova i životinjskoga svršetka i kao da nitko ne vodi računa o tom, da čovječiji duh ide gore, a životinjski dolje.

Govoreći o Pjesmi nad pjesmama, opredjeljuje se za tumačenje u smislu alegorijske parabole; govori o knjizi Mudrosti i napokon o knjizi Crkvenici, gdje usvaja mišljenje, da je originalno napisana u hebrejskom jeziku, ali različitom od onog hebrejskog teksta, koji pretstavlja retroverziju iz LXX prijevoda natrag na hebrejski.

Naposlijetku dodano je poglavlje o općem poimanju mudrosti, što je sadržana u 4 knjiga koje se vulgarno sve pripisuju Salomonu, a to je: a) nauk o čovječjoj i Božjoj mudrosti; b) nauk o Bogu te odnosu između Boga i svijeta; c) nauk o čovjeku; d) pouke o moralnom redu.

U cijelosti govoreći, ovaj je priručnik introdukcije veoma pregledan, na savremenoj visini te zgodan za opću orijentaciju u biblijsko-introaktivnim pitanjima. U njegovoj se redakciji sasvim odražuje duh stručnjaka papinskog Biblijskog Instituta u Rimu, koji je kroz svojih već blizu 30 godina mnogo učinio na području preporoda biblijskih studija određujući im pod neposrednim nadzorom najvišeg ugleda crkvenog učiteljstva siguran pravac.

Dr. J. Oberški.

Speculum conscientiae in usum sacerdotum, praesertim eorum, quibus cura animarum est. Autore Aloysio Schlör. Editio secunda Požegae in Slavonia 1938. Typis Antonij Kurtnaker Grafika. Prima editio Zagrebiae 1851. Typis Francisci Suppan. Naklada Dobre Štampe zadruga u Slav. Požegi, cijena Din. 3.— bez poštarine.

To je naslov knjižici, izašloj netom na 36 stranica finog tankog papira, koja se lako može staviti u svećenički brevijar a kojom je zadruga Dobre Štampe obnovila nakon više desetljeća jedno izvrsno svećeničko djelo. Narudžbe prima spomenuta zadruga. Štampano je nepromijenjeno tek su dodana dva dodatka: krasna pjesma Ad quem diu suspiravi... i notica o svrsi duhovnih vježbi. Drugo izdanje ima odobrenje duhovnog stola zagrebačke nadbiskupije te se može toplo preporučiti svim svećenicima i klericima.